



Usłysz dźwięki,
by cieszyć się światem bez ograniczeń

Pomyślmy o wszystkich dźwiękach, które docierają do nas każdego dnia. Świat dźwięków jest ekscytujący i pełen niespodzianek. Pozwala on doświadczać takich przyjemności jak muzyka, odgłosy natury, ciepły głos rodzica i wiele innych. Zmysł słuchu pozwala nam poznawać świat, umożliwia interakcję ze środowiskiem.

Słuch jest jednym z pięciu zmysłów, który pozwala małemu człowiekowi orientować się w otaczającym świecie. Narząd słuchu zaczyna rozwijać się już w czwartym tygodniu ciąży i towarzyszy nam całe życie. Dziecko uczy się słuchać, naśladować dźwięki, rejestrować pasmo dźwięków składających się na mowę ludzką, by móc opanować system komunikacji – mowę. Zaburzenia percepcji słuchowej będą powodować, iż dziecko:

- nie będzie rozumiało poleceń,
- nie nauczy się mówić lub będzie mówiło niewyraźnie,
- będzie miało mały zasób słów,
- będzie miało trudności z czytaniem i pisaniem.

Podstawą do nabywania systemu językowego
jest prawidłowo funkcjonujący narząd słuchu.





ŹLE SŁYSZĘ = ŹLE MÓWIĘ

Dzieci mają badany słuch w okresie noworodkowym, w szpitalu tuż po porodzie. Nawet jeśli dziecko pozytywnie przeszło takie badanie, nie oznacza to, że już zawsze będzie dobrze słyszało. Często zdarza się, że należy powtarzać takie badanie!

Ponowne badania słuchu są konieczne w szczególności, gdy dziecko:

- **przechodziło częste infekcje, katary,**
- **chorowało na anginę,**
- **ma powiększone migdałki,**
- **chorowało na zapalenie ucha.**

Zdarza się, że rodzice mówią: „Moje dziecko jest bystre, żywo reaguje na wszystkie bodźce wzrokowe, dotykowe. Po co mam sprawdzać słuch?" lub „Przecież moje dziecko słyszy, bo jak do niego mówię, to od razu reaguje." Jednak jeśli dziecko często choruje na górne drogi oddechowe, po każdej takiej infekcji należy sprawdzić mu słuch. Pamiętać bowiem należy, iż wszystko, co dzieje się w małych noskach naszych dzieci, bez trudu przechodzi do ich uszu, a stąd już prosta droga do zaburzeń percepcji słuchowej. Badania takie wykona laryngolog, otolaryngolog lub audiolog. Przesiewowe badanie słuchu można też wykonać w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Wykonanie badania audiometrycznego, tympanometrii, emisji otoakustycznych czy badania ABR (badanie potencjałów wywołanych z pnia mózgu) pozwoli ocenić stan słuchu naszego dziecka. Wszystkie te badania, mimo że ich nazwy mogą budzić nasz niepokój, są nieinwazyjne, a co ważniejsze rozwieją wszelkie obawy, co do tego, czy dziecko jest zdrowe, a jego słuch w pełni sprawny. Należy bowiem pamiętać, iż większość opracowań medycznych podaje, że co piąty Polak ma problemy ze słuchem, który jest przecież niezbędny do prawidłowego funkcjonowania.

W klasyfikacji medycznej wyróżnia się trzy rodzaje niedosłuchu:

1. **Przewodzeniowy** – spowodowany m.in. stanami zapalnymi górnych dróg oddechowych, takimi jak chociażby przerost trzeciego migdała, częste katary, nadmierna ilość woskowiny w uszach oraz uszkodzeniem błony bębenkowej. Zdarza się często, ale jest do wyleczenia.
2. **Odbiorczy** – spowodowany m.in. nieleczonym niedosłuchem przewodzeniowym, uszkodzeniem nerwu słuchowego lub ośrodków słuchowych.
3. **Mieszany** – łączy w sobie cechy niedosłuchu przewodzeniowego i odbiorczego.

Jeśli zauważysz u swojego dziecka:

- ✓ brak mowy po drugim roku życia lub opóźnienie rozwoju mowy,
- ✓ oddychanie przez buzię, chrapanie,
- ✓ niewyraźną mowę,
- ✓ gubienie początków lub końcówek słów,
- ✓ problemy z pisaniem – dziecko pisze, tak jak słyszy,
- ✓ problemy z koncentracją uwagi, rozglądanie się po klasie w czasie, gdy inni wykonują polecenia nauczyciela,
- ✓ brak reakcji na zawołanie,
- ✓ częste prośby o powtórzenie, dopytywanie się „co", trudności ze zrozumieniem pytania,
- ✓ siadanie zbyt blisko telewizora lub manipulowanie ustawieniem głośności,
- ✓ zajmowanie się samym sobą w końcu sali,
- ✓ trudności z lokalizacją źródła dźwięku (to reakcja odwrócenia głowy na dźwięk),
- ✓ głośne mówienie,
- ✓ siedzenie w klasie w czasie przerwy, uciekanie przed hałasem,
- ✓ nadwrażliwość na dźwięki, zatykanie uszu,
- ✓ słyszenie dźwięków, których nie słyszą inni (szumy, piski, gwizdy, dzwonki),
- ✓ zawroty głowy, zaburzenia równowagi,
- ✓ nawet zaburzenia emocji, np. agresja w stosunku do rówieśników i otoczenia,

może to oznaczać, iż ma ono trudności ze słuchem. Problem ze słuchem może się pojawić w każdym momencie życia dziecka nagle lub stopniowo. Otoczenie często postrzega takie dzieci jako niegrzeczne, niewychowane, tymczasem przyczyna może leżeć zupełnie gdzie indziej. To właśnie zaburzenia słuchu wpływają na ich zachowanie, koncentrację, a nawet mogą spowodować zahamowanie rozwoju. Dlatego tak ważna jest profilaktyka i kontrolowanie stanu słuchu, gdyż diagnostyka pozwala na określenie wady słuchu i ustalenie metody jej leczenia i rehabilitacji. Dziś praktycznie nie ma dziecka z problemem słuchowym, któremu nie można byłoby pomóc. Nawet dzieci z trwałym ubytkiem słuchu można wesprzeć odpowiednią technologią.

Aby zminimalizować ryzyko wystąpienia trudności z percepcją słuchową, warto ćwiczyć z dzieckiem każdego dnia. Należy pamiętać, aby takie ćwiczenia nie były zbyt obciążające. Jak stymulować percepcję słuchową w domu?

Bawcie się wspólnie z dzieckiem, np.:

- rozpoznawajcie dźwięki z otoczenia,
- grupujcie przedmioty wydające takie same dźwięki (dźwiękowe memory),
- wystukujcie lub wyklaskujcie usłyszane rytmy,
- wysłuchujcie i różnicujcie dźwięki: głośne-ciche,
- określajcie liczbę słów w zdaniach lub sylab w słowach,
- łączcie sylaby lub głoski w słowa,
- wyodrębniajcie pierwsze, ostatnie głoski w słowach,
- kończcie słowa rozpoczynające się daną sylabą,
- różnicujcie słowa podobnie brzmiące: góry – kury, kosa – koza,
- bawcie się w wymyślanie rymów,
- uczcie się wyliczanek, rymowanek, piosenek i wierszyków,
- czytajcie min. 20 minut dziennie.

Słuch jest prawdziwą potęgą, która ma niebagatelny wpływ na rozwój naszych dzieci i proces uczenia się, dlatego tak ważne jest, abyśmy o niego dbali.

Artykuł opracowany na podstawie materiałów szkoleniowych Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu

Opracowały:

Marta Grylewicz – neurologopeda

Jadwiga Sapak – logopeda

Anna Kwaśniak – pedagog